

UUSI

Uutuuden ajatus ilmaistaan kreikaksi kahdella eri sanalla: *neos*, ajallisesti uusi, tuore, nuori (siitä myös: kypsytymätön); *kainos*, luonnoltaan uusi, siis laadullisesti parempi. Raamatussa molempia sanoja käytetään pelastuksen todellisuuksista: ensimmäinen korostaa niiden äskettäistä läsnäoloa suhteessa menneisyyteen; toinen, paljon useammin, kuvaa niitä aivan toisenlaisina, ihmeellisinä, jumalallisina todellisuuksina, sillä ihminen ja maa vanhenivat kuin vaate (Sir. 14:17; Jes. 50:9; Jes. 51:6), mutta Jumalassa mikään ei vanhene, kaikki on uutta.

I. Uutuus ja pyhyys.

Koska koko luomakunta kuuluu Jumalalle, uusilla asioilla, joita käyttö ei ole vielä häpäissyt, on pyhä luonne: sadon ensihedelmat ja vastasyntyneet varataan Jumalalle (5. Moos. 26:1–11; 2. Moos. 13:13 ff.); jotkin uhrin toimitetaan eläimillä, jotka eivät ole vielä kantaneet iestä (4. Moos. 19:2; 5. Moos. 21:3); arkki on kuljetettava uusilla vaunuilla eläinten vetämänä, joilla ei ole tehty työtä (1. Sam. 6:7; 2. Sam. 6:3); ja symboloidakseen sitä, että hän puhdistaa sairaita sydämet, Elisa käyttää uutta suolalla täytettyä astiaa (2. Kun. 2:20). Sama pyhän kunnioittaminen johtaa siihen, että Jeesus haudataan uuteen hautaan, johon ketään ei vielä ollut pantu (Matt. 27:60; Joh. 19:41).

II. Uusien aikojen odotus.

Israelilaiset ihailevat luomakunnan vuodenaikaista uudistumista ja katsovat sen johtuvan Jumalan henkäyksestä (Ps. 104:30). Samoin he odottavat messiaanilta ajoilta yleismaailmallista uudistumista; mutta toisin kuin luonnossa tapahtuu, siellä ”uusi” on oleva suurempi kuin vanha.

1.. Uusi eksodus. Lohtukirja asettaa vastakkain entisaikojen ihmeet ja ne ihmeet, jotka tapahtuvat pakkosiirtolaisuudesta palattaessa (Jes. 42:9); Egyptistä lähdön ihmeet ylittyvät uuden Eksoduksen ihmeillä: Jumala aikoo ”tehdä uutta... avata tien erämaahan, polut autioon maahan” (Jes. 43:19). Näillä ihmeillä Jahve johdattaa Israelin takaisin Palestiinaan (Jes. 40:33) ilmoittaakseen siellä kirkkautensa ja vakiinnuttaakseen lopullisesti valtansa kaikkien kansojen ylle (Jes. 45:14–17, 20–25). Näitä uusia todellisuuksia tulee juhliä uudella laululla (Jes. 42:10; Ps. 149:1), jota koko maan tulee laulaa (Ps. 96:1).

2.. Jumalan osoittama voima. Jumalan osoittama voima saa näkemään messiaanisen pelastuksen uutena luomisena (Jes. 41:20; 45:8; 48:6); Israelin Lunastaja on sen Luoja (Jes. 43:1, 15; 54:5), ensimmäinen ja viimeinen (Jes. 41:4; 44:6; 48:12). Tulevaisuuden Palestiina on oleva kuin Eedenin puutarha (Jes. 51:3; Hes. 36:35), jota profeetat kuvaavat paratiisimaisin värein (Jes. 11:6–9; 65:25; Hes. 47:7–12). Pakkosiirtolaisuuden jälkeen toivotaan jopa ”uusia taivaita ja uutta maata” (Jes. 65:17; 66:22).

3.. Uusi liitto. Useat vanhan liiton suuret todellisuudet saavat kuvaannollisen arvon ja ennakoivat tulevia aikoja varten liiton uudistumista ja täydellistymistä. Profeetat odottavat uutta Daavidia (Hes. 34:23 f.), uutta temppeleä, uutta Pyhää maata (Hes. 47:13–48:29), uutta Jerusalemiä, jonka tunnusmerkkinä on Jahven ikuinen rakkaus (Jes. 54:11–17) ja hänen läsnäolonsa kansan keskellä (Hes. 48:35). Siionia kutsutaan uudella nimellä (Jes. 62:2; 65:15); sitä ei enää kutsuta ”hylätyksi” vaan ”morsiameksi” (Jes. 62:4). Jahve ja Israel palauttavat rakkaussuhteensa (Jes. 54:4–10): ”Jahve luo maan päälle jotakin uutta: vaimo [Israel] etsii miestään Jahvea” (Jer. 31:22). Tämä liitto on ikuinen (Jes. 55:3; 61:8). Mutta samalla se on uusi liitto (Jer. 31:31–34), erilainen kuin Siinain liitto: sille on luonteenomaista syntien puhdistaminen ja Lain sisäisyys (Hes. 36:26 f.). Tällainen liitto on mahdollinen, koska Jumala antaa ihmiselle uuden sydämen ja uuden hengen (Hes. 11:19; 18:31; 36:26). Lopuksi kaiken uudistaa jumalallinen Viisaus; se vuodattaa itsensä pyhiin sieluihin ja tekee niistä Jumalan ystäviä (Viis. 7:27).

III. Uusi messiaaninen liitto.

1.. Uusi opetus. Jo Jeesuksen julistuksen alusta lähtien hänen kuulijansa hämmästyivät hänen opetuksensa uutuudesta (Mark. 1:27); hän täydentää Lain ja profeettojen opetusta (Matt. 5:17); hän asettaa vanhojen opin vastakkain omansa kanssa (Matt. 5:21–48), kuin kuluneen vaatteen uutta kangasta vasten, kuin vanhat leilit nuorta viiniä vasten (neos, Matt. 9:16 f. rinnakk.). Lain olennainen sisältö jää voimaan, mutta sitä on uudistettava Evankeliumin täydentävillä uudistuksilla ja valtakunnan uudella hengellä; opetuslapset ovat talonmestari, joka ottaa aarteestaan esiin uutta ja vanhaa (Matt. 13:52).

Rakkauden käsky on sekä vanha että uusi (1. Joh. 2:7 f.; 2. Joh. 5); se on vanha, ei siksi, että se on muotoiltu Laissa (3. Moos. 19:18), vaan koska uskovat ovat omistaneet sen kääntymyksestään lähtien. Jeesus oli kutsunut omaa käskyään ”uudeksi” (Joh. 13:12); juuri siksi se on uusi käsky (Joh. 13:34), sillä tämän rakkauden on nyt jäljiteltävä Kristuksen rakkautta: hän on antanut itsensä meidän puolestamme (Joh. 13:1; Joh. 13:34), ja hänessä on ilmoitettu Isän rakkaus (Joh. 3:16; 1. Joh. 4:9). Se on veljesten välistä rakkautta, osallisuutta Isän ja Pojan rakkauden yhteyteen (Joh. 15:9 f.; Joh. 17:26; 1. Joh. 4:16).

2.. Uusi liitto. Ehtoollisella Jeesus sanoo: ”Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne” (Luuk. 22:20 rinnakk.; 1. Kor. 11:25). Siinain liitto oli jo sinetöity uhrien verellä (2. Moos. 24:3–8). Uusi liitto, joka täyttää ja täydellistää vanhan (Hepr. 8:1–10:18), sinetöitiin ristillä Jeesuksen verellä; hän on täydellinen uhri, täydellinen Ylipappi ja uuden liiton välittäjä (Hepr. 9:15; Hepr. 12:24). Profeettojen julistama syntien anteek-

sianto toteutuu Kristuksen uhrissa (Hepr. 10:11–18). Uuden liiton veri annetaan Eukaristiassa; mutta eukaristinen viini on itse vain ennakkoa siitä uudesta viinistä, jota juodaan taivaassa eskatologisella juhla-ateriaalla (Matt. 26:29 rinnakk.).

Toinen vanhassa liitossa valmistellun uuden liiton ominaispiirre (laki sydämessä, 5. Moos. 30:14) on se, ettei sitä enää kirjoiteta kivitauluihin vaan lihan sydämiin (2. Kor. 3:3; vrt. Jer. 31:33; Hes. 36:26 f.). Paavali korostaa vastakohtaa: Mooseksen laki on ”Vanha testamentti” (2. Kor. 3:14); hän asettaa kuolettavan Lain vastakkain eläväksi tekevän Hengen kanssa (2. Kor. 3:6), kirjaimen vanhentuneisuuden vastakkain Hengen uutuuden kanssa (Room. 7:6). Uusi liitto on Hengen liitto. Ne, jotka joutuvat Hengen valtaan, puhuvat uusilla kielillä (Mark. 16:17; Ap. t. 2:4), toisin sanoen Hengen innoittamaa taivaallista kieltä.

3.. Uusi ihminen. Koko lunastustyö on suuri uudistuminen. Mutta profeettojen puhuma uusi luomakunta täsmentyy: etualalla on ihmisen uudistuminen, ja hänen kauttaan uudistuu maailmankaikkeus.

a). Kristus, uusi Aadam. Kristus, uusi Aadam, antaa elämän kaikille (1. Kor. 15:22, 44–49). Aadamin, langenneen ihmiskunnan pään, kautta vanha ihminen oli synnin orja (Room. 6:6, 17; Ef. 4:22); lunastuksesta alkaen uusi ihminen on Kristuksessa uudistunut ihmiskunta. Omassa lihassaan Kristus loi pakanoista ja juutalaisista yhden uuden ihmisen (Ef. 2:15). Aadamin esikuvan mukaisesti tämä uusi ihminen luodaan uudelleen vanhurskaudessa ja pyhyydessä, jotka kuuluvat totuudelle (Ef. 4:24). Tästä lähtien kaikki ovat yhtä Kristuksessa (Kol. 3:11).

b) Uudestisyntymisensä perusteella jokaista kristittyäkin voidaan kutsua ”Jumalan teoksi” (Ef. 2:10). ”Jos joku on Kristuksessa, hän on uusi luomus; vanha on kadonnut, uusi on tullut tilalle” (2. Kor. 5:17; Gal. 6:15). Uudestisyntyminen tapahtuu kasteen kautta (Joh. 3:5; Tit. 3:5), mutta myös totuuden sanan kautta (Jaak. 1:18; 1. Piet. 1:23), toisin sanoen uskon kautta, joka on Hengen lahja (Joh. 3:5; 1. Joh. 5:1, 4).

Paavali puhuu uudistumisesta ennen kaikkea uskovien asteittaisen pyhittymisen yhteydessä: ”Sisäinen ihmissimme uudistuu päivä päivältä” (2. Kor. 4:16). Kastettujen tulee puhdistautua vanhasta hapatuksesta, jotta he olisivat tuoretta ja uutta taikinaa (neos, 1. Kor. 5:7); heidän tulee riisua vanha ihminen, pukea ylleen uusi ihminen (Kol. 3:10; Ef. 4:22 ff.) ja elää uutta elämää (Room. 6:4). Jäljiteltävä esimerkki on Kristus, Jumalan kuva (Room. 8:29; 2. Kor. 3:18; 2. Kor. 4:4; Kol. 1:15). Luojan kuvan palauttaminen meissä (Kol. 3:10; 1. Moos. 1:27) merkitsee samaa kuin Kristukseen pukeutuminen (Room. 13:14).

Tämä muutos on ennen kaikkea Hengen työtä (Room. 7:6; Room. 8:16; Gal. 5:16–25). Pelastukseen ei tarvita ainoastaan uudestisyntymisen pesua, vaan myös Hengen mukaista syntymistä (Joh. 3:5, 8) ja Hengen uudistavaa työtä (Tit. 3:5). Tämän uudistumisen välineenä on Jumalan sanan maito (1. Piet. 2:2), totuus, joka saa meissä aikaan vanhurskauden ja pyhyden (Ef. 4:24), sekä usko (Gal. 5:5). Näin uskova etenee kohti tätä tuntemista, joka vähitellen uudistaa hänessä hänen Luojansa kuvan (Kol. 3:10).

c) Kristityn kautta tapahtuvan uudistuksen työn tulee ulottua koko maailmankaikkeuteen. Kristus on sovitannut kaiken Jumalan kanssa (Kol. 1:20; Ef. 1:10); koko luomakunta odottaa lunastusta (Room. 8:19–23). Tämä kaiken ennalleen asettaminen toteutuu kuitenkin vasta aikojen lopussa, ”uusissa taivaissa ja uudessa maassa, joissa vanhurskaus asuu” (2. Piet. 3:13).

IV. Uusi Jerusalelm.

Taivaaseenastumisellaan Kristus on avannut omassa persoonassaan uuden ja elävän tien, joka johtaa taivaalliseen pyhäkköön (Hepr. 10:19 f.). Ilmestyskirja kuvaa tämän eskatologisen uudistumisen viimeisen vaiheen: Jumalan kaupunki on ”uusi Jerusalelm” (Ilm. 3:12; Ilm. 21:2), täynnä Jumalan läsnäoloa (Hes. 48:35). Morsiamen tavoin kaunistettuna se on ”Jumalan asumus ihmisten keskellä”, Liiton ylin toteutuma: ”Jumala asuu heidän kanssaan” (Ilm. 21:3). Koko luomakunta saa siinä osansa, sillä nyt tulevat näkyviin ”uusi taivas ja uusi maa”: ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa ovat kadonneet (Ilm. 21:1).

Suuret profeettalliset tekstit tulevasta uudistumisesta palaavat tässä esiin täydessä merkityksessään. Kuten muinoin pakkosiirtolaisuudesta palaavat heprealaiset (Jes. 42:10), vanhimmat ja valitut laulavat uuden laulun juhlistaakseen vihdoin toteutunutta lunastusta (Ilm. 5:9; Ilm. 14:3). Kuten messiaanisen Siionin asukkaat (Jes. 62:2; Jes. 65:15), voittoisat kristityt saavat valkoisen kiven, johon on kaiverrettu uusi nimi (Ilm. 2:17); tällä kertaa nimellä on nimenomaan kristillinen luonne: Jumalan nimi (Ilm. 3:12), joka on Karitsan ja Isän nimi ja jota valitut kantavat otsassaan (Ilm. 14:1; Ilm. 22:3 f.) merkinä kuulumisestaan Jumalalle ja Kristukselle. Ilmestyskirja päättyy lopulliseen näkyyn, jossa Jumala julistaa: ”Katso, minä uudistan kaiken. Minä olen Alfa ja Omega, alku ja loppu” (Ilm. 21:5). Ilmoituksen viimeinen sivu sanoo tämän täysin selvästi: kaiken uuden perustana on itse Jumala.

Luotujen uudistamisen suuri työ on Kristuksen toteuttama pelastustyö: ”Kristus toi kaiken uuden tuodessaan itsensä” (pyhä Irenaeus); siksi juuri pääsiäisviikolla, kun Kirkko viettää lunastustamme, se kutsuu meitä rukoilemaan, että ”kaikesta vanhasta puhdistettuina voisimme tulla uusiksi luoduiksi”.

IdP

Katso myös: → Täyttää — Aadam II — Liitto AT III 2; NT — baptême IV 1,3-4 — ciel VI — coeur II — connaitre NT 3 — creation AT III 2; NT II — culte NT II — deluge AT III 1; NT I 2,3; II 2 — esprit NT 2 — esprit-de-dieu NT V 3 — eucharistie V — exode AT 2 — figure AT II 2,3 — homme III 2,3 — image IV — Israel AT 3; NT 2,3 — Jerusalem AT III 2; NT II 1,3 — loi B IV; C — Maaailma AT III 2,3; NT II — Uudestisyntyminen NT 4 — Isänmaa NT 2 — Kansa B; C — premices — promesses II 5 — prophete AT IV 3 — Ylösnousemus NT II 2 — temple NT I, II 2 — temps AT III 2; NT III — maa AT II 4 — vieillesse 2 — vin II 2 b